

Malmö högskola

Kort om högskolan

Malmö högskola startade som en egen högskola den 1 juli 1998. De senaste decenniernas strukturomvandling inom näringslivet hade 1998 resulterat i att Malmö kommun hade låg utbildningsnivå och hög arbetslöshet. Detta utgjorde, enligt budgetpropositionen 1997, ett uttalat skäl till etableringen av en högskola i Malmö. Högskolan inrättades dessutom mitt i en stad med hög andel invandrade invånare, alltså mitt i en miljö av mångfald. Det faktum att en högskola etablerades i Malmö utgjorde således en insats för bredad rekrytering i sig.

I det underlag till handlingsplan för högskolan som högskolestyrelsen beslutade om i juni 1999 finns bland annat formuleringar som:

Utbildningarna ska sammantaget ha fler studenter från grupper som inte vanligtvis söker sig till högskoleutbildning och studenter med invandrarbakgrund än högskolor i allmänhet. Det gäller bl.a. studenter med svag studietradition; d.v.s. studenter från hem och regioner där det är mindre vanligt att gå vidare till högre utbildning.

Även följande är citerat från högskolans underslag till handlingsplan.

Rekryteringen av studenter ska särskilt inrikta sig mot

- personer med stort intresse och goda förutsättningar för våra utbildningar
- personer med invandrarbakgrund
- personer som kommer från hem med svaga studietraditioner.

Under 2005 hade Malmö högskola cirka 22 000 studenter, motsvarande ungefär hälften så många helårsstudieplatser. Tvärt emot situationen för en majoritet av landets lärosäten hade Malmö lika många behöriga förstahands-sökande 2006 som 2005. Antalet antagna höstterminen 2006 ökade dessutom med 5,5 procent jämfört med samma tid 2005.

Andel med högutbildade föräldrar, nybörjare respektive läsår, procent

	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06
Malmö högskola	19	18	22	22	23
Jämförelsetal *	1,08	1,01	1,14	1,13	1,15

*Ett jämförelsetal över 1 innebär en *högre* andel än genomsnittet för befolkningen i det huvudsakliga rekryteringsområdet.

Andel med arbetarbakgrund, nybörjare respektive läsår, procent

	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06
Malmö högskola	30	30	30	28	27
Jämförelsetal *	0,84	0,84	0,89	0,83	0,78

*Ett jämförelsetal *under* 1 innebär en *lägre* andel än genomsnittet för befolkningen i det huvudsakliga rekryteringsområdet.

Andel med utländsk bakgrund, nybörjare respektive läsår, procent

	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06
Malmö högskola	20	21	22	26	23
Jämförelsetal *	1,01	1,02	1,05	1,19	1,01

*Ett jämförelsetal *över* 1 innebär en *högre* andel än genomsnittet för befolkningen i det huvudsakliga rekryteringsområdet.

Källa: Registerdata SCB/Högskoleverket

I den första av ovanstående tabeller syns en viss tendens mot högre andel nybörjare med högutbildade föräldrar än genomsnittet i rekryteringsområdet. Denna nivå i början av decenniet var i överensstämmelse med befolkningens.

Andelen studenter med arbetarbakgrund visar en svag minskning de senaste två åren och når inte upp till genomsnittet i rekryteringsområdet. Andelen studenter med utländsk bakgrund motsvarar däremot andelen i rekryteringsområdet.

Kvarvaro efter två år studier*, registrerat nybörjarläsår 2003/04, procent

Föräldrars utbildningsnivå	Kvar	Annat lärosäte	Ej kvar	
Högst gymnasial (=låg)	60	11	30	100
Eftergymnasial (=hög)	59	15	27	100
Alla	61	11	28	100

*Registrering 2005/06, gäller programstudenter som börjat på minst treåriga program 2003/04

Källa: SCB, bearbetning Högskoleverket

Bland dem som läsåret 2003/04 började på ett utbildningsprogram vid Malmö högskola finns vissa skillnader i kvarvaron mellan studenter med hög- respektive lågutbildade föräldrar, även om skillnaderna är ganska små. Studenter med högutbildade föräldrar har i högre utsträckning valt att byta till ett annat lärosäte. Samtidigt har studenter med lågutbildade föräldrar i något högre utsträckning valt att helt lämna sina studier.

Utbildningsutbud

Utbildningarna vid Malmö högskola är organiserade i sex olika utbildningsområden. De är flervetenskapliga, för att ge studenterna en bredare kunskapsbas än enbart det som utbildningen handlar om¹.

Malmö högskolas utbildningsutbud är till stor del påverkat av närheten till Lunds universitet. En förutsättning för inrättandet av högskolan var att utbildningsutbudet inte skulle konkurrera med, utan komplettera det äldre lärosätet. Utbildningsutbudet vid Malmö högskola präglas av en stark professionsinriktning, vilket är en fördel då det gäller att rekrytera nya studentgrupper. Samtidigt menar högskolan att det begränsade utbudet av mer traditionellt akademiska kurser bidrar till att studenter med stark studietradition i sin hemmiljö inte i samma utsträckning söker sig till Malmö högskola som till Lunds universitet.

Bland de mest populära utbildningarna återfinns fastighetsmäklarprogrammet och odontologiska utbildningar samt utbildningar inom fred och konflikt och mänskliga rättigheter.

Av det totala antalet helårsstudenter läser drygt 70 procent på program och knappt 30 procent på fristående kurser.

Vid Malmö högskola finns en rad särskilda utbildningar riktade mot invandrare och dem som av olika anledningar tvekar att ta steget in på högskola. Vissa av dessa utbildningar har tillkommit under senare år i syfte att bidra till en breddad rekrytering.

Malmö högskola har gjort särskilda satsningar på att utveckla distansutbildningen och dessa ger nu resultat. Distansutbildningen ökar, det senaste året med 30 procent till drygt 750 helårsstudenter. En ny lärandeplattform har upphandlats.

Högskoleförberedande utbildningar

Malmö högskola bedriver basårsutbildning på tre av högskolans områden, som förberedelse för lärarutbildningar, ingenjörsutbildningar samt inför utbildningen till biomedicinsk analytiker. Även en allmänt inriktad introduktionsutbildning erbjuds. Sammanlagt 243 helårsstudenter gick basårsutbildningar under 2005.

Malmö högskola har gett *collegeutbildning* sedan 2002 i samverkan med komvux i åtta kommuner. Under hela collegeutbildningen har studenterna stöd av studievägledare, och studenter som redan läser på Malmö högskola. Av de 56 studenter som var registrerade 2005 fullföljde 26 med godkänt resultat och 21 fortsatte inom högskolan.

Malmö högskola har beslutat att från och med 2007 erbjuda en *introduktionskurs* på 10 poäng, halvfart, som komplement till collegeutbildningen.

¹ Malmö högskolas webbplats, www.mah.se, 2007-04-02

Vidare ger högskolan en ettårig *introduktionsutbildning* som vänder sig till invandrare och flyktingar som vill studera på svensk högskola eller universitet. Genom utbildningen fördjupar de sina kunskaper i främst svenska men även i engelska och samhällskunskap. En viktig del i utbildningen är att presentera högskolans arbetsätt och principer. Efter avslutad godkänd utbildning får studenterna, i kombination med sina gymnasiebetyg, grundläggande behörighet för fortsatta studier inom högre utbildning.

Förändringar under perioden

Ett av Malmö högskolas mål är att utveckla en aktivitetsbaserad pedagogik som förbereder studenterna på att själva skapa och forma sin försörjning efter avslutade studier. För att nå dit inledde högskolan ett strategiskt förändringsarbete 2006. Bland annat har ett nytt flexibelt, flerårigt program startats, Teknik, ekonomi och ledarskap, som endast kräver grundläggande behörighet och som ska möta samhällets behov av tekniskt utbildade studenter. Högskolan erbjuder även Sveriges första kaospilotutbildning som omfattar 120 poäng.

Studentrekrytering

Rekryteringsförutsättningar 2002–2005

Malmö högskola verkar i en stad som präglas av etnisk mångfald, initiativrikedom, nybyggaranda och framtidshopp samtidigt som staden har stora problem med segregation, utanförskap och arbetslöshet. Malmö har länge betraktats som en industristad i närheten av lärodomsstaden Lund, men Malmö framstår alltmer för allt fler som en kunskapsstad med egen identitet och egna högskoleutbildningar, med en egen nisch som kompletterar Lund utan att konkurrera.

Den expansiva Öresundsregionens dragningskraft är troligen positiv för rekryteringen till högskolan samtidigt som den gynnsamma arbetsmarknaden innebär en konkurrens.

Allmän verksamhet för rekrytering

Mångfald och breddad rekrytering har av medarbetare och studenter allt sedan Malmö högskolas tillblivelse betraktats som en naturlig, inbyggd, central aspekt. Förhållningssättet har varit, och är, att arbetet med breddad rekrytering är integrerat i övrigt arbete. Sammantaget har detta också inneburit att frågorna fått en stark intern förankring både i högskolans ledning och bland personalen.

Verksamhet för breddad rekrytering 2003–2005

Rekryteringsarbetet är organiserat med en liten del av direkta insatser och en tyngdpunkt på utbildningar och andra verksamheter som har som syfte att främja den breddade rekryteringen. Det är exempel på det senare som är typiska i Malmö högskolas integrerade arbete med mångfald och breddad rekrytering. Det är inte åtgärder av tillfällig karaktär finansierade med särskilda resurser under en begränsad tid som bär upp verksamheten. I januari 2005 tog Malmö högskola också beslutet att permanenta flera av de aktiviteter som tidigare varit projektfinansierade eller haft annan tidsbegränsad finansiering. Högskolan har haft tre projekt finansierade av Rekryteringsdelegationen – för att utveckla collegeår, språkverkstad och sjuksköterskeutbildning med mångkultur, varav språkverkstaden och collegeåret permanentats.

I Malmö högskolas särskilda uppdrag ingår att bedriva ”mångfaldsrekryterande utbildningar”. Förutom själva utbildning och tanken med mångfald som central i verksamheten, innebär uppdraget flera satsningar på att underlätta för högskoleutbildade invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden (vilka inte kommer att uppmärksammas här) och på att förbereda personer för högskoleutbildning.

Svenska för studier och arbetsliv respektive *Avancerad skrivkurs i svenska som andra språk* är två delvis nätbaserade, färdighetsinriktade kurser med fokus på akademiskt skrivande i arbetsliv och studier. Kurserna, som kräver grundläggande behörighet och ges på kvartsfart, kan tjäna som en första kontakt med högskolestudier eller som ett stöd parallellt med andra studier.

Som en del av regeringens satsning på matematikområdet startade Malmö högskola 2006 en matematikverkstad. Syftet var att minska klyftan mellan studenternas reella kunskaper och ingångsnivån på högskolans kurser i matematik. Alla studenter på högskolan var välkomna och intresset överträffade alla förväntningar: verkstaden hade drygt 600 besökare, det vill säga 25 besök per tillfälle. Matematikverkstaden och språkverkstaden utgör nu tillsammans högskolans studieverkstad.

Under 2006 har Malmö högskola startat en *alumnverksamhet* som bör ha positiva effekter även på den breddade rekryteringen, dels som ett sätt att öka kunskapen om högskolan och dess utbildningar, dels som ett sätt att tydliggöra kopplingen till arbetslivet.

En av Malmö högskolas mest långvariga satsningar är mentorsverksamheten *Näktergalen*, som pågått sedan 1996/97. Den sammanför elever från sex av Malmös grundskolor och studenter vid högskolans alla områden. Sedan programmets start har 800 barn och 800 studenter träffats under knappt ett skolar. Näktergalen tilldelades Malmö stads integrationspris 2002. En mycket viktig del i verksamheten är att verka för och dra nytta av den etniska och sociala mångfald som finns både i samhället och på Malmö högskola. Näktergalen är numera en permanent verksamhet inom högskolan och har även spridits till andra högskolor.

Bedömningen av *reell kompetens* görs i samarbete mellan studieadministrativa avdelningen och ansvariga vid den utbildning som ansökan gäller. Under 2006 gjordes en översyn av arbetet med syfte att stärka och utveckla begrepp och metoder kring bedömning och validering. Vid lärarutbildningen sker bedömning av reell kompetens i huvudsak inom SÄL-projektet². År 2005 gjordes cirka 130 valideringar/bedömningar av reell kompetens vid lärarutbildningen. Bedömning av reell kompetens inför antagning sker sällan till de reguljära utbildningarna.

Alternativt urval används på medie- och kommunikationsvetenskap i form av annat modersmål än nordiska språk och erfarenhet av arbete inom kultur- och mediesektorn. Tidigare användes alternativt urval, utifrån relevant arbetslivserfarenhet, även på interaktionsdesign men denna möjlighet har tagits bort eftersom inga behöriga sökande antagits den vägen.

Studenter som fullgjort collegeåret, introduktionsutbildning eller Folkhögskoleprojektet har möjlighet att söka genom en särskild urvalsgrupp där de konkurrerar med varandra till ett antal platser som reserveras. Under 2005 antogs 21 av 54 sökande från collegeåret genom denna urvalsgrupp. Från introduktionsutbildningen antogs 35 personer varav 11 genom särskilt urval.

Uppföljning och utvärdering

Lärarutbildningen och området IMER (Internationell migration och etniska relationer) genomför utvärderingar av grundutbildningen som innehåller frågor om studenternas studie- och arbetssituation. På IMER har resultaten lett bland annat till nya program med mer praktisk möjligheter, karriärplanering och yrkesvägledning.

Högskolan gjorde en uppföljning av collegeutbildningen 2005. I samtal med studenterna framkom att denna målgrupp är särskilt lättpåverkad av medias rapportering av akademikerarbetslösheten. Högskolan menar att detta kan ha bidragit till de många studieavbrotten (19 studenter av 56 tog inga poäng). Vidare skriver högskolan att situationen med studenter som inte fullföljer högskoledelen av collegeutbildningen i vissa fall också kan förklaras av att de prioriterar att klara sin behörighet på komvux. "Man kan förvänta sig att dessa studenter återfinns inom högskolan någon termin senare."³

Mentorsverksamheten Näktergalen, som började som ett projekt med extern finansiering, utvärderades efter tre år. Effekterna av verksamheten är svåra att mäta men medarbetarna konstaterar att den första studenten som deltog som barn i projektet nu har anmält sig som mentor. Intervjuer håller på att genomföras med den första omgångens deltagare och ska resultera i en bok.

² Särskild lärarutbildning, som ges på uppdrag från regeringen

³ Malmö högskolas årsredovisning 2005, s.23-24

Högskoleverkets bedömning

Utfall i förhållande till förutsättningar

Tydliga målformuleringar och en från ledningen tydligt artikulera viljeriktning har gjort arbetet med breddad rekrytering till en naturlig del i verksamheten redan från starten av Malmö högskola. Hittills under 2000-talet har den sociala fördelningen bland studenterna snarast rört sig i riktning mot en större obalans. Högskoleverket gör bedömningen att detta snarast beror på samhällsförhållanden utanför lärosätets kontroll än brister i lärosätets arbets sätt.

Hur man arbetat med breddad rekrytering

Det är tydligt att rekryteringsarbetet är hela högskolans angelägenhet och att den berör all verksamhet. Modellen att låta mångfaldsarbetet genomsyra alla aktiviteter, snarare än att bygga upp det genom särskild, riktad verksamhet, är speciell för högskolan. I detta ligger att perspektivet till stora delar *utgår* från mångfalden i studentgruppen. Principen för den pedagogiska utvecklingen är att det som är bra för de underrepresenterade studentgrupperna är bra för alla studenter, vilket innebär att Malmö högskola eftersträvar generella lösningar snarare än individuella.

Det som kanske borde inspirera andra högskolor allra mest i Malmö högskolas sätt att arbeta med rekrytering är att rekryteringsarbetet följer ett kretslopp, där arbetsmetoder och verksamhet för att bredda rekryteringen vidareutvecklats utifrån gjorda erfarenheter och ny kunskap. Kretsloppet utgår ifrån principen "recruit and retain" (rekrytera och behålla). Rekryteringsarbetet innebär således inte enbart att förmå personer att söka, antas till och påbörja utbildningar, utan även att studenterna lyckas med sina studier, tar examen, och får bättre möjlighet att konkurrera på arbetsmarknaden. Att detta blir en reell möjlighet för allt fler kommer i sin tur att verka främjande för rekryteringen. En liknande "positiv spiral"-effekt som Malmö högskola har uppmärksammat är att arbetet med breddad rekrytering inneburit större samverkan med aktörer utanför skolan – vilket ytterligare främjar rekryteringen.

Över huvudtaget betonar Malmö högskola de kvalitativa fördelarna med en breddad rekrytering – att fler perspektiv och erfarenheter i utbildningen innebär en kvalitetshöjning, som också gör studenterna bättre rustade för det framtida arbetslivet.

I det stora hela överensstämmer det arbets sätt som Malmö högskola använder med den modell som Högskoleverket betraktar som mest ändamålsenlig för att åstadkomma en bestående mångfald bland studenterna.

Det fortsatta arbetet

Malmö högskola är ännu en mycket ung högskola, som arbetar på ett sätt som är väl anpassat efter den lokala situationen, befolkningssammansättningen i staden och närheten till Lunds universitet. En utmaning som högskolan kan arbeta mer fokuserat med är rekryteringen av personer med arbetarbakgrund, till exempel från skånska kommuner med mycket låg övergång till högre utbildning⁴.

⁴ Högskoleverkets analys "Stora regionala skillnader i andelen nybörjare", publicerad 2006-11-15